

Az Archimandrita

Augusztus vége felé Kovács-Sebestény Tibort a cége visszarendelte Budapestre, vele ment pár napra a felesége is, otthoni ügyeket kellett elintéznie, úgyhogy ott maradtunk a házban kettesben Tibsivel meg a szakácsnővel. Ali közben a barátaihoz ment vendégségbe a tó túlszárnyára. Elutazásuk másnapján, reggel, éppen a szobámban dolgoztam egy horoszkópon, amikor feljött Tibsi, hogy egy férfi keres, azt mondja, hogy a barátom.

Csak nem egy detektív, futott át az agyamon. Azok szokták barátnak mondani magukat! De ennek kicsi volt a valószínűsége, itt, a Badacsony tetején!

– Hogy néz ki? – kérdeztem. – Nem jegyezted meg a nevét?

– Ó, egész jópofának látszik. Két srác van vele.

Lementem a nappaliba, ahol két nagyon kellemes külsejű fiút találtam egy kövér, fiatalnak mondható férfival, aki sugárzó arcával jött felém, hogy ő a Péterfalvy.⁴⁴ Péterfalvy... Megpróbáltam emlékezni; ohó, ez csak az archimandrita lehet. Nem akartam hinni a szememnek. Fehér sortjában és selyemingében egyáltalán nem úgy nézett ki, mint egy püspök. De ez nem is számított. Barátságos volt és joviális, előadta, hogy direkt azért jött át a vitorlásán Világosról, a tó másik végéből, hogy velem megismerkedjék. Elcsodálkoztam, hogy ez miért ilyen fontos számára. Bemutatott ifjú barátainak, a tizenkilenc éves Andornak, aki bőrnadrágot viselt, s mint Péterfalvynak egy ifjabb kiadása, kövérekés és derűs

volt, illetve a halványkék sortos, hatalmas kék szemű, tizenöt éves Stevennek. Egész éjszaka hajóztak, mire átérték Világosról. Tibsi már indult is borért a pincébe. Csak ámuldoztam, milyen könnyedén el lehet beszélgetni egy archimandritával. A két fiú rajongott érte. Többnyire vitorlázásról, vadkacsavadászatról meg Balaton-parti helyekről folyt a szó. Meg Bécsről is, merthogy az archimandrita oda járt iskolába, és nagyon *gemütlich* bécsi dialektust beszélt. Olykor visszaváltottunk magyarra, ugyanis Andor, mint a legtöbb magyar fiú, alig tudott németül; Steven viszont, akinek osztrák volt az édesanyja, tökéletesen.

Az archimandrita meghívott a hajóra, csatlakozzam a fiúkhoz, és töltsék nála néhány napot Világoson. Úgy éreztem, nagyon jól állnak aznap a csillagaim, hiszen szenvedélyesen szerettem vitorlázni, és tudtam, hogy ilyen társaságban különösen jó móka lesz.

Tibsi szólt a szakácsnőnek, hogy ötre legyen ebéd, mivel az archimandrita és a fiúk nem akartak a legnagyobb hőségben indulni. Több hegynyi magyarosan készített tojásos krumplit („rakott krumplit“) kaptunk, hozzá paradicsom- és paprikasalátát. Végig szinte gurultunk a nevetéstől az archimandrita humorán. Ebéd után szundított egyet a nappaliban lévő szófán, aztán később, amikor már enyhébb volt az idő, mindnyájan lebandukoltunk a tóhoz, Steven és Andor útközben a savanyú szőlőt szemezgette. Amint leértünk a hegyről, Tibsi már ment is a barátnőihez, mi pedig beültünk egy korai vacsorára a vízparti Halászsárdába – a cigányok minden érkező hajót cigányzenével üdvözöltek. Az archimandrita annyiban is ki akarta használni a badacsonyi látogatást, hogy föltankoljon némi bort, úgyhogy a két fiút visszaküldte Pali pincéjéhez egy demizsonnal, hogy töltsék meg a legjobb évjáráttal.

A vitorlás egy kis kikötőben horgonyzott, a mólón túl. Már majdnem le is ment a nap, amikor beszálltunk. Egy egészen kis kutter volt, mindössze egy kabinnal, segédmotor nélkül, de volt a fedélzeten tranzisztoros rádió és némi élelem. Én még szívesen

úsztam volna gyorsan egyet indulás előtt, de a többieket inkább az érdekelte, hogy használjuk ki az esti szellőt, ami épp megfelelő volt. Steven és Andor igen szakértőn kezelték a köteleket, és már siklottunk is ki a nyílt vízre. Főnt, a hegyoldalból ide látszott a fehér házikó. A hőmérséklet ideális volt, a víz meg olyan jó meleg, hogy legszívesebben belekapaszzkodtam volna egy kötélbe, és úgy húzattam volna magam.

Hamarosan látni lehetett, hogy a nyugati szellő elült, és ahogy lenni szokott, csak keleti szél fújt, úgyhogy el kellett kezdenünk csapást váltani. Sötétedett, de telihold volt. Hébe-hóba teljes szélcsend állt be, aztán megint föltámadt a szél. Nagyon élveztem az egészet, és egyáltalán nem bántam, ha éppen nem haladtunk, de az archimandrita kijelentette, valamit csinálnunk kell, hogy elérjünk Világosra, mert különben Steven édesanyja aggódni fog. Ahogy egyre telt az idő, hiába volt telihold, csak nehezen lehetett megmondani, hogy mennyit haladtunk, ugyanis a déli oldalon egyformának látszott mindenütt a part vonala. Éjfél felé láttunk egy sor fényt a parton, mire az archimandrita úgy döntött, hogy lehorgonyozunk, Andor pedig kimegy a partra, érdeklődni, hogy meg tudunk-e szállni éjszakára. A srác levetkőzött, és a ruháit a nyakában tartva, meztelenül átgázolt a sötét vízben, a parton megint fölötözött, és elindult szállást keresni, míg mi a hajón vártunk. Valahol fölugatott egy kutya, amúgy semmi más nem hallatszott, csak ahogy az éjszakai szellő finoman surrogatja a vizet.

Nem sok idő telt el, Andor újra föltűnt, gázolt visszafelé a sekély vízben, hozta a hírt, hogy Boglárnál vagyunk, és a szállodában van szabad szoba. Balatonboglárról már hallottam, ide internálták hivatalosan vagy legalábbis itt helyezték el a Németországból menekült francia rabokat, amíg állást és másik lakóhelyet tudtak találni maguknak.

Az archimandrita fölajánlotta, hogy legyek a vendége. De én kijelentettem, hogy eszemben sincs elhagyni a hajót, hiszen jachton

éjszakázni ritka élvezet. (Arról nem szóltam, hogy a szállodai bejelentkezés szóba sem jöhet!) Tehát az a döntés született, hogy az archimandrita és Andor kint alszik a parton, én pedig maradok a hajón Stevennel. Dönci – ez volt az archimandrita beceneve – szárazon akart kiérni, úgyhogy a két fiú és én beugrottunk a vízbe, és a vállunkon vittük ki a partra. Aztán Steven és én visszamentünk a hajóra, és lefekvés előtt még jól bevacsoráltunk, szalonnát kenyérrel, utána bort. Steven most már remek hangulatban volt, sokkal közlékenyebb lett, mint egész nap volt. Vannak, akiket a sötétség fölbátorít.

Ébredés után beugrottunk a langymeleg vízbe. Most tudtam csak körülnézni, hogy milyen is az a hely, ahol lehorgonyoztunk. A legelső benyomásom az volt, hogy minden nagyon zöld, de monoton. A vízparton hosszú sétány húzódott, azon túl pedig, a bokroktól vagy a fáktól félig-meddig takarva, villák és házak álltak. Az archimandrita és Andor elég későn bukkantak föl a sétányon, és onnan integettek, hogy menjünk. Bezártuk a kabint, és kigázoltunk hozzájuk. Dönci azt javasolta, hogy kezdjünk egy jó kis villásreggelivel, aztán a fiúk menjenek vissza a hajóra, és haladjanak, amennyire a kedvezőtlen szél engedi, mi meg ülünk föl a délutáni Világosra menő vonatra, és nyugtassuk meg Steven édesanyját. Boglár még úgy hatvan kilométernyire volt Világostól, de előbb-utóbb csak hazaérnek, még rossz szélben is.

Finom sült húst ettünk egy vendéglőben, utána pedig az archimandrita hét üveg töményet vásárolt, és rábízta a fiúkra, hogy a hajón vigyék el Világosra. Az enyhe szél még mindig keletről fúj, ezért csapást váltottak az északi part felé, mi meg a partról integettünk nekik. Amíg a vonat félórát késett, elbeszélgettünk az archimandritával. Meséltetett az Athosz-hegyről, ő még nem járt ott. Viszonylag sokat beszélünk a háborúról. Gyűlölte a náciakat, tudta, hogy hosszú távon úgyis veszíteni fognak.

– Ha a szövetségesek jönnek és elfoglalják Magyarországot, rendben vagyunk. De akkor mit csinálunk, ha az oroszok jönnek?

Az a vége lesz Magyarországnak. Elviselhetetlen lesz az élet. Ha úgy alakul, én elmegyek innen, és megpróbálok eljutni Amerikába. Tanultam fogászatot, esetleg beállok ott fogorvosnak. A foghúzáshoz elég jól értek. Bécsben, az egyetemi klinikán átlagban naponta száz fogat húztak ki velem, mert olyan jól csináltam. Néha el is gondolkodom, nem inkább fogorvosnak kellett volna-e lennem, mint archimandritának.

Archimandritának lenni persze nem akármilyen pozíció volt. Rajta kívül csupán két másik archimandrita volt Magyarországon, tehát az ország egyharmadának ortodox gyülekezete óalá tartozott: egész Dél- és Kelet-Magyarország. Volt egy háza Budapesten, egy háza Szegeden, egy villája itt, a Balatonnál, és rengeteg pénze. „Méltóságos” címmel rendelkezett meg mindenféle kiváltságokkal. Ingyen utazott a Magyar Államvasutakon. És még csak harminckét éves volt!

A vonat zsúfolva volt, de találtunk két helyet. Amint megérkeztünk Világosra – privát telkek hosszú sora az egész, mindegyiken egy-egy nyaralóval –, először Steven édesanyját kerestük fel, egy csinos bécsi hölgyet. Úgy tűnt, az archimandrita kimondottan baráti viszonyban van vele. Egy rózsabokor mellett üldögélt a kertben, lent a parton, a lenyugvó nap bíbor színűre festette az eget a kékben játszó tihanyi félsziget mögött. Kiváló téma lett volna egy színes képeslaphoz. Meg sem moccant a levegő, a tó vize tükörsima volt. Még az is bizonytalan volt, hogy a következő huszonnégyszáz órában megérkeznek-e a fiúk. Mi azonban megnyugtattuk Landinét, ő pedig arra kért, hogy hamarosan ismét látogassuk meg.

Az archimandrita nyaralója tipikus késő viktoriánus épület volt, és nyilvánvalóan túl szűkös, ha azt vesszük, hogy mindig számos vendég tartózkodott benne. A legnagyobb értéke egy gyümölcsös volt az egyik oldalon, természetől roskadozó körtefákkal, a tó felőli oldalon pedig fenyőfák álltak, egy kis magánkikö-

tő is volt, mólóval. Az archimandrita a virágoskert lehetőségét fölládozta gyakorlatibb célokra; be akarta biztosítani magát arra az esetre, ha a háború következtében az élelmiszer-helyzet komolyra fordulna, úgyhogy malacokat, kacsákat és csirkéket tartott, ez utóbbiak szabadon futkorásztak mindenfelé.

Föltűnt, hogy a ház egyetlen „nappali szobája” egy alig háromszor öt méteres veranda volt, oda volt bezsúfolva egy zongora, egy nagy villanyhűtőgép, egy asztal, pár szék és egy oltár!

Érkezésünkkor az archimandrita nagynénje, Adél, egy korosodó, a spiritualizmus iránt érdeklődő vénlány, egy zsidó szív-specialista és a felesége, egy nőgyógyász, illetve Buki, Dönci egy ifjú csodálója vendégeskedett a házban. A házvezetőnő egy meglehetősen ellenszenves, zsarnoki asszony volt, akit csak a „méltóságos úr” tudott megjuhászítani. A nőnek volt egy fia, akit az archimandrita időről időre ezért-azért beküldött a városba, és volt egy cselédlány.

Sötétedés után a fenyőfák alatt, egy hosszú asztalnál, gyertyafényben vacsoráztunk. Malacsült volt és pezsgő. Az archimandrita az asztalfőn ült, kését és villáját marokra fogva egyenesen fölfelé tartotta, és igen hangosan, parancsoló hangon beszélt, olykor rá is csapott az asztalra. Inkább Attilának, a hun vezérnek nézett ki, semmint püspöknek. Főként politikáról folyt a szó, németül, hogy a személyzet ne értse. Vacsora után egy fizikaprofesszor csatlakozott hozzánk a frissen férjhez ment lányával és egy francia barátnővel. Aztán mind bementünk meghallgatni a BBC-t. Az archimandrita két rádiót tartott a házában. Ha külföldi adókat akart hallgatni, a verandán lévő készüléken bekapcsolta a hivatalos magyar adást, teljes hangerőre, hogy a személyzet meg az esetleg arra járók is jól hallhassák, közben a másik rádión, a hálósobájában bekapcsolta a BBC-t.

Az aznap esti hírek nem voltak különösebben érdekesek, pedig már mindenki abban reménykedett, hogy bekövetkezik

valami szenzáció. A beszélgetés a politikáról a helyi pletyka felé kanyarodott, számomra ismeretlen emberekről. Nagyon untam, ezért fogtam egy gyertyát és fölmentem lefeküdni – a szobám a tetőtérben volt, és nem volt villany. A nyitott ablakon át érződött a fenyőillat.

Másnap, reggeli előtt lementem úszni, s mire visszajöttem a házba, a többiek már reggelizés közben találtam, csak az archimandrita nem volt közöttük.

– Dönci nem reggelizik ma reggel – mondta a szívspecialista felesége. – Vasárnap van, misézni fog.

Nehezen tudtam elképzelni Döncit, amint épp misét mond, de reggeli után Buki és a nőgyógyász kihozta a verandáról az ol-tárt és a ház nyugati végénél odaállították a fenyőfák alá. Hoztak ikonokat, füstölőt meg egy nagy könyvet, utána egy korsót és megszentelt bort. A vendégek odagyűltek a fenyőfák alá. Egyszer csak megjelent Dönci, pazar ünnepi öltözékben, színpompás köntösben, műszakállal az állán. Arcáról olyan ünnepélyesség és áhítat sugárzott, mintha nem is az a jó kedélyű fickó lenne, akivel az előző két napot töltöttem. Mormolva imádkozott. Andor távollétében Buki ministrált, le-föl lóbálta a tömjénezőt, és könynyeden abszolválta a liturgiát. A szabadon bóklászó csirkék az ol-tár közvetlen közelében csipegették a kukacokat, de amúgy ünnepélyes volt a szertartás. Attól eltekintve, hogy magyar nyelven folyt, engem azokra az istentiszteletekre emlékeztetett, amelyekből oly soknak voltam tanúja Görögországban.

– Hát nem gyönyörűen mondja ez a mi Döncink a misét? – fordult hozzám a szívspecialista felesége a szertartás végén. – Olyan mély, vallásos érzülettel!

– De, nagyon is! – feleltem.

Később az archimandrita a kert végében, a mólón állva, távcsővel fürkészte a látóhatárt, de a jacht még mindig nem volt sehol. Csak kora délután fedeztünk fel egy vitorlát, ami akár a jachté is

lehetett, de az is éppen hogy mozgott. Amikor egy kicsit közelebb ért, Dönci kiküldött a dingivel. A fiúkat meglehetősen bágyadt állapotban találtam, hiszen egész éjjel hajókáztak, és inni is megitták a magukét. A hét üveg töményből csupán öt maradt.

A nőgyógyász és Buki hétfőn kora reggel visszament Budapestre, az archimandrita pedig ismét civilben jelent meg a reggelinél. Később a ház mögött bukkantam rá, fürdőruhában, amint kövér kezével kéjesen beletúrt egy vödör nyálkás trutumóba.

– Dönci, te mit csinálsz? – kérdeztem meghökkenve.

– Készítem az ennivelót a csirkéknek – mondta teljes komolysággal. – Meszet rakok bele nekik. Jobban fognak tojni tőle.

Harapós hangulatban volt, és mintha az utolsó csepp kedélyesség is eltűnt volna belőle. A csirkék egymást taposták körülötte. Éles hangon osztogatta a parancsait a személyzetnek. Később valamennyire fölöltözött és kerékpárral látogatóba indult egy hölgyhöz. Ebédnél harsányan, fennhéjázón beszélt, a szívspecialistával és annak a feleségével együtt annyira elurulta a társalgást, hogy én szóhoz sem jutottam, annál is inkább, mert Andor kedvéért végig magyarul folyt a szó. Úgyhogy a csirkéket néztem, ahogy a körtefák körül kapirgáltak. Olybá tűnt, hogy soha nem fogunk asztalt bontani, pedig én már nagyon untam magam. A kávé után megkérdeztem Döncit, elmehetnék-e csónakázni. Erre haragos pillantást vetett rám, hogy én csak üljek és figyeljem a beszélgetést. Több mint két órán át kellett ott rostokolnom. Amikor végül fölkeltek, Dönci felkiáltott:

– Teréz! Készítse elő a sterilizálót és a fogászuccomat! – Aztán kuncogva hozzám fordult: – Jön a postáskisasszony fogat húzatni.

Elfogott a rémület, rögtön indultam a dingi vitorlájáért és az evezőkért, mert nem akartam ott ülni a kertben, amíg ez zajlik. De mielőtt fölvontam volna a vitorlát, még visszafutottam a házba a gumimatracoméért. Ahogy a szobámba menet áthaladtam

a verandán, észrevettem, hogy pokoli hangzavar uralkodik. A vilanyhűtőgép vadul zakatolt, Andor a Holdfénysonátát próbálta előadni a lehangolódott, öreg zongorán, az archimandrita pedig a fogászati eszközeivel csörömpölt az oltár előtt, az asztalon. Egyértelmű volt, hogy az operációra itt fog sor kerülni. Nagy megkönnyebbülés volt, amikor végre kértem a Balaton nyílt, sima víztükrére.

Nemsokára megismerkedtem az archimandrita-nyaraló összes furcsaságával. Megfigyeltem, hogy az egyik tyúk furcsa zajokat hallat a verandán, az oltár alatt, aztán rájöttem, hogy éppen tojik. Dönci úgy hívta, a szent tyúk, ugyanis rendszeresen jött, és mindennap odatojta a tojását az oltár alá. Valóban nagyon bensőséges viszony fűzte az archimandritához, étkezések közben gyakran elült a karján, és még egy-egy ínycsafatot is hajlandó volt elfogadni tőle.

Fölfedeztem azt is, hogy az archimandritának az volt a szenvedélye, hogy a biciklizés közben leszólított leányokat rávegye, hogy üljenek föl hozzá a biciklivázra, jöjjenek el hozzá, és húzassák ki egy-két fogukat. Ha éppen nem akadt egy lány sem, akkor engem próbált rábeszélni, hogy áldozzam föl magam.

– Mit szólnál egy foghúzáshoz? – kérdezte olykor. – A bölcsességfogaidra semmi szükség, ugye tudod? Klasszul kihúzom neked őket, ha gondolod.

A nagyvonalúság és a fantasztikus zsarnoki egoizmus különös keveréke volt ez az ember. Egy egész hetet ott töltöttem a nyaralójában.